

JAARVERSLAG 2016

Het jaar waarin niets doen geen optie was

2016

*Het jaar waarin niets
doen geen optie was*

Het jaar 2016 ligt al weer even achter ons. Nu is het moment gekomen om terug te kijken en vooruit te blikken naar de toekomst. 2016 kenmerkte zich als het jaar waarin oude standaarden verdwenen en de maatschappelijke druk op de agrarische sector verder toenam. Een jaar waarin niets doen voor Vereniging Noardlike Fryske Wâlden (NFW) geen optie was.

Voor het nieuwe collectieve agrarische natuur- en landschapsbeheer (ANLb) is het verplicht dat beheerders direct lid zijn van de vereniging. Dit betekende dat de tot dan toe gehanteerde structuur, van zes losse agrarische natuurverenigingen met een koepel erboven, niet langer kon voortbestaan. Het in 2015 in gang gezette fusietraject is in 2016 formeel bekrachtigd. Aan de werkwijze van de vereniging veranderde niets. Helaas besloten twee agrarische natuurverenigingen niet mee te fuseren. In hun gebied zijn twee nieuwe afdelingen in het leven geroepen. De NFW is nu één vereniging met zes afdelingen.

De basis van het werken met een zelfsturingssystematiek komt terug in het collectieve ANLb. De ingevoerde systematiek had last van kinderziektes. Als vereniging proberen wij continu op een proactieve manier bij te dragen aan het signaleren of oplossen ervan.

Als vereniging gaan we voor kwaliteit, zowel kwaliteit in het veld als kwaliteit in de organisatie eromheen. Dit is terug te zien in onze aanvraag voor het leefgebied Droge Dooradering, waar we een unieke structuur met een hoge dichtheid van landschapselementen aan de provincie hebben kunnen aanbieden. Dit is ook terug te zien in de 'kwalitatieve indikking' van het weidevogelbeheer, waar we van 7000 hectare terug zijn gegaan naar 2800 hectare met meer zwaar beheer, en in de pioniersfunctie om direct aan de slag te gaan met het leefgebied Natte Dooradering. Tot slot komt dit ook naar voren in het cijfer 10 min dat het bureau heeft ontvangen als uitkomst van de externe administratieve audit.

De maatschappij vraagt om meer aandacht voor biodiversiteit, klimaat en voedselkwaliteit, terwijl de fosfaatproblematiek en de directe gevolgen ervan voor het inkomen veel boeren in zijn greep houdt. Als NFW is onze visie en missie dat een grondgebonden landbouw, in balans met de bodem en leefomgeving, een solide basis vormt voor de toekomst. Daar blijven we aan werken. Dit doet het bestuur niet alleen. Onze vereniging kenmerkt zich door de betrokkenheid van de leden en alle (semi)vrijwilligers eromheen, ondersteund door het bureau en de projectleiders. Dank aan iedereen voor zijn/haar rol en inzet voor de NFW in 2016.

Wout van Vulpen, vicevoorzitter

Missie NFW

De NFW is een agrarische natuurvereniging in de gemeenten Achtkarspelen, Tytsjerksteradiel, Dantumadiel, Kollumerland c.a. en Smallingerland in het noordoosten van Fryslân. Het werkgebied is ruim 50.000 hectare, waarbinnen ruim 800 agrariërs en particulieren lid zijn. Er wordt vanuit zes afdelingen samengewerkt. De NFW werkt gebiedsgericht en streeft naar een vitale landbouw die in balans is met de leefomgeving. Concreet werd er in 2016 gewerkt aan 2.815 hectare weidevogelbeheer, 2.100 hectare ganzengedoo gebied, 3.600 kilometer houtwallen en elzensingels (waarvan 1.650 kilometer onder beheer), 22,5 hectare beheer van waterkwaliteit en ruim 300 pingo's en dobben.

Vanuit het eigen bureau van de vereniging in Burgum worden leden professioneel ondersteund bij de administratie van het agrarisch natuurbeheer. De vereniging heeft een brede taakopvatting en wil innovatief bezig zijn om de leden en de regio optimaal te kunnen bedienen als groenblauwe gebiedspartner. Ze levert daarvoor diensten aan haar leden, ontwikkelt met externe projectleiders projecten en voert praktisch en wetenschappelijk onderzoek uit met gebiedspartners, onderwijs en het Rijk.

Vanaf 2016 werd de vereniging niet meer ondersteund met een werkprogramma. De vereniging is zelfstandig verder gegaan met de themagroepen 'Natuur & Landschap', 'Weidevogels & Ganzen' en 'Landbouw, milieu, water & economie' om mee te kunnen werken aan integrale gebiedskansen en oplossingen, zowel in het ANLb als in de samenwerking binnen de streekagenda van Agenda Netwerk Noordoost (ANNO). De vereniging is bestuurlijk verankerd in ANNO.

De rol van de NFW

De belangrijkste taak van de NFW is het collectief uitvoeren van agrarisch natuurbeheer. Vanuit een gebiedsgerichte visie wordt gewerkt aan het aangevraagde beheer voor weidevogels, landschap en waterkwaliteit. De gebiedsaanvraag voor het agrarische natuurbeheer is in het gebiedsproces, dat de NFW trekt, besproken met de gebiedspartners. Deze partners zijn provincie, gemeenten, LTO Noord, Wetterskip Fryslân, Bond van Friese Vogelwachten, wildbeheereenheden, Landschapsbeheer Friesland, Friese Milieu Federatie en terreinbeherende organisaties.

In 2015 hebben de Friese collectieven het Kollektivenberied Fryslân (KBF) opgestart met als hoofddoel provinciale belangenbehartiging, gezamenlijke communicatie en kennisuitwisseling. De algemeen secretaris van de NFW is tevens secretaris van het KBF geworden. Landelijk is de NFW een van de 40 collectieven in BoerenNatuur.nl.

De NFW werkt in haar eigen gebied van onderop aan ontwikkelingen in het buitengebied en ontwikkelingen die raakvlakken hebben met de landbouwbedrijven en de leefomgeving. Om op een effectieve wijze praktijkkennis over te brengen, participeert de NFW bestuurlijk en ambtelijk in ANNO. Binnen de themagroepen 'economie, recreatie en toerisme' en 'groenblauw' brengt de NFW gebiedsspecifieke, praktische en thematische kennis in.

De NFW zet haar landelijke netwerk in om continu aandacht te vragen voor de unieke rol die agrarische collectieven hebben, voor de aandacht die landschap verdient naast het weidevogelbeheer en voor de zoektocht naar verdienmodellen die de geleidelijke afname van maatschappelijke beheergelden kunnen opvangen.

Internationaal staat de NFW bekend om de ervaringskennis omtrent het werken als een collectief en het uitvoeren van collectief agrarisch natuurbeheer. Ook dit jaar resulteerde dat in uitnodigingen om de kennis naar een land toe te brengen (Frankrijk) of kwam een land zelf kennis ophalen (Italië). Daarnaast is met Wageningen UR een projectvoorstel ingediend voor de Europese regeling 'Horizon 2020' dat Europees onderzoek en innovatie stimuleert, en waar wij kunnen leren van andere agrarische samenwerkingsvormen. Ook in Nederland zelf blijft de NFW niet onopgemerkt. Hieruit is de samenwerking met Van Hall Larenstein ontstaan. Gezamenlijk stellen we een onderzoeksagenda op. De NFW is voor vier jaar een 'Living Lab' op het gebied van circulaire economie.

De vereniging participeert in een landelijk netwerk rond de Kringloopwijzer en is binnen de regio vertegenwoordigd in de Toeristische Raad. De NFW werkt samen met het onderwijs via de Kenniswerkplaats, dat ook in het Streekhûs is gevestigd, door werkplekken beschikbaar te stellen aan stagiaires en door studieprojecten (zoals de Kringloopwijzer) mee te begeleiden en ondersteunen. Daarnaast verzorgt de NFW gastcolleges, voor bijvoorbeeld Stenden Hogeschool.

Verenigingsactiviteiten

.....

In 2016 telde de NFW gezamenlijk 838 leden. Omdat twee verenigingen niet mee zijn gefuseerd, zijn er leden 'verloren' gegaan. De basistaak van de vereniging is om de leden vanuit het bureau te ontzorgen door ze bij te staan bij de administratie van en informatie te verstrekken over het agrarisch natuurbeheer.

2016 stond grotendeels in het teken van het 'draaien' van het eerste seizoen via het collectieve ANLb. De ingevoerde systematiek had last van kinderziektes waar ook de NFW mee te maken kreeg. Zo heeft het bureau 600 uren besteed aan het oplossen van foutcodes, terwijl dit in de ANLb-begroting geen kostenpost was. Daarnaast werd de zelfsturingspotentie sterk ingedamd door individuele controle en afrekening en het verplicht melden van het uitvoeren van beheer. Kortom: ook het NFW-bureau had de handen vol aan de invoering van het ANLb.

Naast de basisactiviteit van het ANLb heeft het bureau 65 leden ontzorgd bij het indienen van de Gecombineerde Data Inwinning, 20 leden bij een overdracht, 52 leden bij het intekenen van gewaspercelen, 9 bij het invullen van de kringloopwijzer en 18 bij het verkrijgen van de ontheffing voor het bovengronds uitrijden van mest.

Naast deze aanvullende diensten voor leden heeft het bureau andere collectieven ondersteund bij het invullen van het format voor het predatiebeheerplan, bij het weidevogelbeheer, met nestregistratie of -overzichtskaarten. Ook de Kenniswerkplaats is geholpen bij het beoordelen van door studenten ingevulde kringloopwijzers.

Enkele cijfers en activiteiten van 2016

.....

- De vereniging is formeel gefuseerd met vier van de zes verenigingen en werkt met zes afdelingen.
- Het bestuur, dat de afdelingen vertegenwoordigt, vergaderde dertien keer en organiseerde twee algemene ledenvergaderingen.
- Het dagelijks bestuur kwam twaalf keer bij elkaar.
- Het bestuur heeft vijf nieuwe bestuursleden gekregen.
- Er werkten zeven bureaumedewerkers. Eén medewerker ondersteunde het bureau daarnaast vanuit een flexpool.
- De algemeen secretaris zorgde voor de bestuursondersteuning, aansturing van het bureau en de externe contacten.
- Vier projectleiders werkten structureel aan diverse projecten.
- Zestien beheerregisseurs ondersteunden de beheerders bij het uitvoeren van het weidevogelbeheer.
- Zeventien leden en gebiedspartners participeerden in de schouwcommissie en bezochten leden met een adviesbezoek.
- Vijf interne werkgroepen, penningmeesters, bureaumedewerkers, beheerregisseurs, schouwcommissie en werkgroep communicatie vergaderden meerdere malen. Een notulist zorgde voor de verslagen. Leden participeerden ook in de drie themagroepen.
- Een externe communicatieadviseur en vormgever ondersteunden de vereniging.
- De raad van advies heeft eenmaal met het bestuur gespiegeld.
- Er waren zeven donateurs en twee adoptanten.
- Er zijn vier nieuwsbrieven verstuurd, per post naar leden en per e-mail naar relaties, en elf persberichten verzonden.

4.6.6.13.2.12.5.1.1.4.16.1.7.5.1.3.1.1.2.4.11

Projecten

Energie uit Hout

Het project Energie uit Hout wordt mede gefinancierd door de gemeenten Kollumerland c.a., Achtkarspelen, Smallingerland, Dantumadiel en Tytsjerksteradiel en door Wetterskip Fryslân. De pilot is met twee jaren verlengd voor de jaren 2016 en 2017. Met de gecontracteerde beheerders is gestart met de uitvoering van het beheer. Ook de gezamenlijke aanbesteding van het onderhoud is onderdeel van de pilot. Er is gewerkt aan een digitaal programma waarin alle landschapselementen van de NFW staan weergegeven. Hiermee kan het beheer gepland worden, waarbij gekeken wordt naar spreiding over het gebied en over de jaren om zo de landschappelijke en ecologische kwaliteit van het Nationaal Landschap te behouden. Per element kunnen de werkzaamheden worden beschreven en kan de vrijgekomen biomassa worden geregistreerd. Deze informatie wordt onder andere gebruikt om de haalbaarheid van een 'bio-energieketen' te onderzoeken. In 2017 wordt deze tweede fase afgerond, waarna de aanpak zonder projectfinanciering zal moeten worden voortgezet.

Blaauwe diensten

De NFW heeft uitgewerkte gebiedsplannen aan Wetterskip Fryslân (WF) aangeboden met als doel gezamenlijk toe te werken naar de uitvoering ervan. Dit betreft de gebieden Twijzelerheide en Wytfean. Niet alle ideeën passen in de maatregelenkoffer van het waterschap. Toch wordt gekeken hoe de diverse uitkomsten uit het pilot uitgevoerd konden worden. De knelpunten zijn meegenomen in de centrale database van WF. Daarmee was echter nog niet zeker of de pilot daarmee zou worden uitgevoerd. Op verzoek van het WF is een projectvoorstel opgesteld om verder te kunnen gaan met de maatregelen die aangedragen zijn in het gebiedsaanbod. Eind 2016 is dit voorstel toch toegekend en aan de NFW gevraagd in 2017 met WF tot uitvoering over te gaan.

Jeugdeducatie

Basisschoolleerlingen hebben de schoonheid van de Noardlike Fryske Wâlden ontdekt. Ruim 250 leerlingen van elf basisscholen in Noordoost-Fryslân hebben in september/oktober het landschap verkend. In groepen trokken ze met een gids van de NFW en educatief begeleiders van de natuur- en milieueducatiecentra De Klyster, Pingo & Pet en De Naturij het boerenland in. Tijdens de veldexcursies deden ze opdrachten waarmee ze in het karakteristieke coulisselandschap van het Nationaal Landschap Noardlike Fryske Wâlden verschillende planten, dieren en bomen leerden herkennen.

Energietransitie

NFW is in samenwerking met het Ministerie van Economische Zaken een verkenning in het kader van de energietransitie gestart. De NFW onderzocht voor twee dorpen de mogelijkheden om met agrarische ondernemers het dorp duurzamer te maken. De NFW heeft de samenwerking gezocht met Doarpswurk, Trynergy en de Energiewerkplaats Fryslân. De uitkomst is dat de NFW, in samenwerking met energiecoöperatie Trynergy, haar leden rondom Trynwâlden heeft geïnformeerd over het collectief investeren in zonnedaken met een postcoderoosregeling. Daarnaast heeft de NFW contact met meerdere energiecoöperaties om onder meer het zonnedakconcept, maar ook andere duurzame initiatieven in andere dorpen toe te gaan passen.

Valuta voor Veen

De NFW en de Friese Milieu Federatie werkten samen aan een verkenning van nieuwe verdiensten voor veenweidegebieden door het verminderen van de CO₂-uitstoot met vrijwillige peilverhogingen. Deze verkenning heet Valuta voor Veen. Het belang van veen om de opwarming van de aarde te verminderen is substantieel. Het wordt steeds duidelijker dat veengebieden een rol spelen in de oplossing van het klimaatprobleem. Het project Valuta voor Veen bestaat uit een literatuurstudie, metingen en proeven in het veld, een marktverkenning, een aanzet voor het opzetten van een Friese koolstofbank en het overdragen van de verworven inzichten. In 2017 worden de resultaten bekendgemaakt.

Better Wetter

De vervolgstappen die in het project Better Wetter kansrijk leken, zijn in beeld gebracht en er is uitleg gegeven over de mogelijkheden die er zijn om alternatieve gewassen voor verschillende doeleinden te gebruiken. Hierbij waren ook enkele geïnteresseerde NFW-boeren aanwezig. Er zijn nieuwe projectideeën opgesteld om ook in 2017 de teelt op natte gronden weer voort te kunnen zetten. In het project Better Wetter werken de gemeenten Dongeradeel, Kollumerland c.a., Achtkarspelen, Ferwerderadiel, en Tytsjerksteradiel, Dantumadiel, provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân, Friese Milieufederatie, Noardlike Fryske Wâlden, Nordwin College, Van Hall Larenstein, It Fryske Gea, Staatsbosbeheer en ONOF samen.

Natuurinclusieve landbouw

De NFW heeft onder ANNO gewerkt aan de zoektocht naar verdienmodellen voor natuurinclusieve landbouw. Allereerst is in beeld gebracht wat er in het verleden allemaal is onderzocht. Vervolgens is met deze kennis en ervaringen samen met gebiedspartijen, ondernemers, overheid en onderwijs overleg gevoerd om tot de kansrijkste verdienmodellen te komen. Modellen die een reëel alternatief zijn voor de lange termijn van boerenbedrijven. Anders gezegd: welke andere groenblauwe diensten kunnen er naast melk te gelde worden gemaakt. De NFW maakt onderscheid tussen twee verschillende modellen: landbouw ten dienste van natuur en natuur ten dienste van landbouw.

De zoektocht naar nieuwe verdienmodellen heeft geleid tot een gerichte marktverkenning in verschillende aanvoer- en afzetkanalen. Er is contact gezocht met leveranciers, afnemers, financiers en andere verwante partijen van het boerenbedrijf. Er zijn vijf sporen aangedragen vanuit de marktanalyse en de expertgroep. Deze sporen zijn nog geen directe verdienmodellen, maar bieden zeker potentie als goede verdienmogelijkheid. De lokale verantwoordelijkheid voor natuur en landschap is zo'n spoor, evenals de onderbouwing of werkwijze om knellende regelgeving te kunnen versoepelen. Het certificeren van het gebied of een individueel bedrijf is ook aan bod gekomen, net als het verbeteren van de CO2-footprint. Het behalen van fiscaal voordeel of versoepeling van regelgeving bij een bepaalde manier van boeren of het doen van duurzame investeringen, is ook een belangrijke pijler. De NFW wil deze sporen graag verder uitdiepen aan de hand van een onderzoeksagenda, samen met Van Hall Larenstein. Uiteindelijk gaat het om het behoud van verdiencapaciteit en het toevoegen van waarde aan een product bij eenzelfde of lagere productie.

Biodiverse zuivel

Friesland Campina, Wereld Natuurfonds en Rabobank zoeken naar mogelijkheden om melkveehouders te stimuleren meer biodiversiteit te ondernemen. Daarvoor zijn legio aan mogelijkheden en maatregelen bedacht, de zogenaamde kritische prestatie-indicatoren (KPI's), die ook bijdragen aan een duurzame melkveehouderij. Afgelopen jaar is met vier andere collectieven verspreid over Nederland en NFW-leden onderzocht welke maatregelen kunnen bijdragen aan landschappelijke diversiteit en specifieke soorten. Dit heeft geleid tot de formulering van vijf KPI's:

- lijnelementen van het totaal meters lijnelementen op een bedrijf
- niet-productief land van het totaal bedrijfsoppervlak
- extensief beheerd land ten opzicht van totaal areaal
- kruidenrijk grasland van totaal grasland
- onverhard erf ten opzicht van totaal erf

Samenwerking, kennis en promotie

.....

De vereniging werkt graag in netwerkverband met gebiedspartners, overheid en onderzoeksinstituten aan haar missie en visie. In 2016 is veel geïnvesteerd in de kennisoverdracht aan de beheerders. De veldexcursies over het beheer van landschapselementen die verspreid over het werkgebied zijn gehouden, zijn goed bezocht met een hoge mate van betrokkenheid en interesse. Het beheer van waterkwaliteit moet nog groeien in interesse en betrokkenheid. Het spreekwoord 'onbekend maakt onbemind' is hier op zijn plaats.

In de praktijk zorgen de leden voor de kennis van onderop en voor het draagvlak van de activiteiten. Deze basis is verankerd in de verenigingsstructuur. Betrokkenen met affiniteit voor natuur, landschap of het gebied participeren als beheerregisseur of schouwcommissielid. Vanuit een warme benadering wordt geprobeerd om het beheer op de juiste plek te krijgen en continu te werken aan kwaliteit. In het veld worden afspraken gemaakt met terreinbeherende organisaties, wildbeheereenheden, vogelwachten en gemeenten om de omstandigheden zo goed mogelijk te maken voor flora en fauna.

De NFW streeft ernaar om gebiedsgericht en integraal te werken. Om hier concreet handen en voeten aan te geven, hebben leden van gebiedspartijen zitting in de NFW-themagroepen. Van onderop wordt praktijkkennis ingebracht om innovaties op te starten en beleid af te stemmen of te beïnvloeden.

De NFW zet zich in als promotor van het Nationaal Landschap. Dit doet ze door het gebied continu onder de aandacht te brengen. Soms bij incidentele activiteiten, zoals 'Foarút mei de As' bij de opening van de Centrale As, maar ook met een jaarlijks terugkerende samenwerking met de Swaddekuier en het bramenfestijn Brommels.

Ledenbetrokkenheid

In 2016 telde de NFW 838 leden. 168 van deze leden deden actief aan weidevogelbeheer, 386 leden aan landschapsbeheer, 16 leden aan beheer van waterkwaliteit of botanisch beheer en 54 leden aan ganzenbeheer binnen een ganzenfoerageergebied.

Activiteiten en feiten 2016

- De NFW stond met een stand op 'Foarút oer de As mei de handel' van de Centrale As, de Lifestyle Fair Oars te Burgum en op boerenbedrijven bij de Swaddekuier en bij Brommels. Op vier plekken in de regio waren fotolijsten geplaatst, waar bezoekers een selfie in het coulisselandschap konden maken.
- Op 19 maart organiseerde de NFW een weidevogelexcursie in Augsbuurt. Deze excursie werd gehouden in het kader van het Welkom Grutto Weekend dat landelijk was opgezet door de Vogelbescherming.
- Drie NFW-leden nodigden burens uit voor 'Kofje by de boer' tijdens de Nationale Burendag 2016.
- De winnaar van de Douwe Hoogland Prijs werd Brommels!
- De nieuwe folder 'Noardlike Fryske Wâlden: Het best bewaarde geheim van Fryslân' werd uitgegeven.
- Er werd een fotowedstrijd gehouden in het kader van het jeugdeducatieproject 'Noardlike Fryske Wâlden, takomst foar in unyk lânskip'. Ambassadeur Hester Klompemaker reikte de prijs uit aan De Balsemyn te Eastermar en ambassadeur Ronnie Pander aan De Reinbôge te Burgum.
- Weerman Gerrit Hiemstra, ambassadeur van de NFW, plantte de eerste uitgereikte besdragers voor meer biodiversiteit in het coulisselandschap.
- Stagiaire Thomas Algra, student aan Van Hall Larenstein in Leeuwarden, heeft tijdens zijn stageperiode bij de NFW een boekje over beheerders van de NFW samengesteld.
- Samen met Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân en Nationaal Park De Alde Feanen, heeft het Nationaal Landschap Noardlike Fryske Wâlden meegedaan aan de wedstrijd 'Mooiste natuurgebied van Nederland' die het ministerie van EZ had uitgeschreven. De WJL-landen hebben niet gewonnen.
- Leden met verbrede activiteiten hebben verkend wat ze in de NFW gezamenlijk kunnen ondernemen.
- Samen met 'Kening fan 'e Greide' organiseerde de NFW een debatavond over 'keuzes in het boerenland'. Eind april kwamen boeren, deskundigen, burgers en andere geïnteresseerden bijeen om mee te denken over het boeren in balans met de leefomgeving.
- In december werd nog een debatavond georganiseerd, ditmaal over 'Bodem onder de melkveehouderij'. Dit gebeurde in samenwerking met gastsprekers van Van Hall Larenstein, Friesland Campina en de Agrarische Jongeren Friesland.
- Op uitnodiging van Veronique Lucas, sociologe en promotie-onderzoekster uit Frankrijk, heeft de NFW een werkbezoek gebracht aan CUMA in Frankrijk. De NFW heeft haar ervaringen over zelfsturing en het gebiedsgericht werken met andere organisaties gedeeld.

- Met Jan Douwe van der Ploeg als begeleider heeft een groep van vijf Italiaanse boeren eind november een driedaags werkbezoek gebracht aan de NFW. Doel van het bezoek van de Italiaanse gasten was inzicht te krijgen in en te leren van het functioneren van een collectief van boeren dat werkt aan een gebiedsproces, zoals dit in het kader van het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouwbeleid wordt uitgevoerd in het gebied van de NFW.
- Verder zijn de Partij van de Dieren en de coalitiepartijen van Provinciale Staten op werkbezoek geweest. Ook zijn er presentaties verzorgd voor gemeente Tytsjerksteradiel en de Fryske Krite.
- Ingrid van Huizen uit Kootstertille is per 1 februari 2016 aangesteld als secretaris van het Kollektivenberied Fryslân (KBF).
- Op verzoek van het Ministerie van Economische Zaken heeft de algemeen secretaris van de NFW, Ingrid van Huizen, namens alle collectieven in Nederland de werkwijze van collectieven gepresenteerd aan andere geïnteresseerde EU-landen.
- Elk jaar vindt er een externe audit plaats waarbij door de certificeringscommissie ANLb wordt getoetst of aan alle voorwaarden van het Kwaliteitshandboek SCAN wordt voldaan. Op 22 november heeft de externe audit bij de NFW plaatsgevonden. De NFW is verheugd met het feit dat er een 10 min is gescoord.
- Voor de (bestuurs)leden werden diverse informatie- en kennisuitwisselingsbijeenkomsten georganiseerd. De afdelingsbestuursleden zijn geïnformeerd over het jaarplan 2017 en er waren kennis- en informatieavonden over het beheer van landschapselementen. Daarnaast hebben ongeveer 74 beheerders deelgenomen aan veldexcursies, georganiseerd door de NFW en begeleid door Gerrit Tuinstra (Landschapsbeheer Friesland). De twee veldexcursies met als hoofdonderwerp 'Houtwallen en -singels' werden in totaal bezocht door 31 beheerders. De vier veldexcursies die 'Elzensingels' als onderwerp hadden, werden in totaal door 43 beheerders bezocht.
- Op 29 februari werd voor alle noordelijke collectieven een bijeenkomst gehouden omtrent het schouwen voor het ANLb. Deze bijeenkomst vond plaats in het werkgebied van de NFW. Hierbij was ook de NVWA aanwezig om een en ander te vertellen over wat zij de komende jaren zullen gaan controleren.
- Op 21 december heeft de beheerdersevaluatie 'natte dooradering' plaatsgevonden. Op deze avond zijn de onduidelijkheden in de pakketten besproken, is er uitgebreid aandacht besteed aan de ecologische aspecten en kon het beheer in de praktijk worden toegelicht door de deelnemers.
- In vijf lokale bijeenkomsten is uitleg gegeven over de kapperiode P1 en P2 en over het digitale programma 'Beheer en Onderhoud Op Maat' (BOOM).
- Een groep van circa 60 deelnemers kwam in aanmerking voor het Woudencertificaat.
- Anouschka Groeneveld van de WUR deed voor NFW onderzoek naar de motieven voor deelname aan landschapsbeheer.
- Het collectief voor particulier natuurbeheer (SPN) is formeel opgericht. Aan de certificering hiervoor wordt gewerkt.

Collectief weidevogelbeheer (Leefgebied Open Grasland)

Afgelopen seizoen zijn er in totaal 4715 weidevogelnesten en broedparen geteld in de weidevogelmozaïeken van de NFW: grutto's (1055 is -54), Kieviten (1772 is -838), scholeksters (852 is -111) en tureluurs (1036 is +124). Het totale aantal is gedaald met 879 nesten ten opzichte van 2015. Dit sluit helaas aan bij het gemiddelde BTS (Bruto Territoriaal Succes) van alle soorten, dat op basis van tweede ronde alarmtelling slechts 32% is. Reden is dat het een heel nat voorjaar was met onder andere een enorme hagelbui, die veel pullen de das heeft omgedaan. Daarnaast is de predatiedruk met de steenmarter in de hoofdrol heel hoog. De vereniging hoopt met aangeschafte infraroodcamera's deze predatie te kunnen bewijzen.

Het areaal beheerde percelen is ten opzichte van 2015 met ruim 4.000 hectare gedaald naar 2.490,57 hectare gerealiseerd beheer. De maximale aanvraag is niet helemaal uitgevoerd. Hiervan bestond 25,31% uit broed- en opgroei gebied, 36,80% uit foerageergebied, 14,80% uit natte biotoop en 23,08% uit nestbescherming. Daarnaast is gedurende het seizoen nog eens 834 hectare lastminutebeheer gerealiseerd. Laat in het voorjaar was het nog erg nat, waardoor er minder ruige mest kon worden uitgereden. Ook de realisatie van 'hoog waterpeil' bleek weerbarstiger dan aanvankelijk gedacht. Er zijn 108 beheereenheden (4,1%) geselecteerd, waarvan uiteindelijk 52 zijn geschouwd. Twee percelen grasland met rustperiode zijn afgekeurd. Kwaliteitsverbeteringen zijn nog mogelijk in het effectief (benutten van) beweiding en het juist bemesten van percelen met uitgesteld maaien.

Landschapsbeheer (Leefgebied Droge Dooradering)

Er is 266,48 hectare gerealiseerd (de maximale aanvraag aan beheer is uitgevoerd). 17% van de beheerders en 323 beheereenheden (3,7%) is geschouwd. 19 beheereenheden (5,9%) van de geselecteerde beheereenheden werden afgekeurd. Er was verwarring over de eerste kapperperiode (jaren 2016 tot en met 2018) en de tweede periode (jaren 2019 tot en met 2021). Het indienen van kapmeldingen werd ervaren als een administratieve verzwarende.

Beheer waterkwaliteit (Leefgebied Natte Dooradering)

Er is 16,68 hectare gerealiseerd. Dit is onder het minimum van de gebiedsaanvraag. De inrichtingskosten blijken een struikelblok in het (tijdig) realiseren ervan, waardoor minder beheer kon worden gerealiseerd.

Ganzenbeheer

Totaal werd 2.100 hectare aan ganzenfoerageergebied gerealiseerd. Dit zijn gebieden waar de ganzen met rust worden gelaten waarvoor de beheerder in ruil daarvoor een automatische schadetaxatie en vergoeding krijgt.

2017 fundament stabiliseren en uitbouwen

In 2017 wordt het fundament van de vereniging verder gestabiliseerd door een transparante open zoektocht naar een nieuwe voorzitter. Daarnaast wordt de ingezette koers voor meer eigen coördinatie- en trekkracht voor het bureau, door het aannemen van een medewerker voor communicatie en marketing. Er zal kritisch worden gekeken naar de rol van de algemeen secretaris voor het KBF. Immers alles wat aandacht krijgt groeit. Wil de NFW doorgroeien als 'specialist' dan zal de aandacht daar ook op moeten liggen.

Voor het agrarisch natuurbeheer wordt in 2017 veel gemonitord, zodat deze gegevens beschikbaar zijn voor de beheerevaluatie van het ANLb die in 2018 plaatsvindt.

De NFW werkt van onderop gebiedsgericht. In de regio wordt verder verkend welke rol de agrarische sector kan vervullen in de energietransitie. De basisgedachte van een circulaire economie met gebiedsgerichte oplossingen is daarbij van belang, net als de ruimte om in de praktijk onderzoek te doen en buiten de kaders te kunnen experimenteren. Innovatieve oplossingen of markten moeten worden gezocht in de ketens en in dwarsverbanden tussen sectoren.

De NFW wil haar ideeën over de vergroening van het GLB, de bijdrage die de agrarische sector kan leveren in de klimaat problematiek en de energietransitie en de modellen voor natuur inclusieve landbouw, graag in de praktijk uittesten. 'Zien is geloven'. Dat geldt niet alleen voor boeren onderling, maar zeker ook voor organisaties en gebiedspartijen onderling. Gezamenlijk met andere partijen wil de NFW allianties aangaan om te doen, te vallen en weer op te staan en uiteindelijk te kunnen demonstreren wat innovatieve mogelijkheden zijn. Het zijn van een concrete proeftuin past bij de NFW.

De adoptiecampagne was gestagneerd, maar staat nog steeds op stapel voor uitvoering. In 2017 zal dit gebeuren. Verder wordt 2017 benut om rondom KH2018 het gezamenlijke projectplan 'de Nije Miensker', waarin cultuur wordt verbonden aan biodiversiteit door te ontwikkelen en met gebiedspartijen uit te voeren.

De leden van de NFW waren pioniers op het gebied van het agrarisch natuurbeheer. Nu wordt van de agrarische sector een steeds grotere maatschappelijke rol verwacht op het gebied van biodiversiteit, klimaat en gezonde voedselproductie. De NFW wil haar werkzaamheden graag uitbouwen om op het gebied van dit vraagstuk te kunnen pionieren.

NFW in het nieuws

De NFW probeert regelmatig over nieuwsfeiten verslag te doen. In 2016 heeft de vereniging veelvuldig het nieuws gehaald. De media hebben 11 persberichten, die door het bureau zijn verstuurd, geplaatst.

De onderwerpen waarover de NFW heeft bericht zijn:

- De Balsemyn Eastermar wint prijs met landschapsfoto
- De Reinbôge uit Burgum wint prijs met mistfoto
- Weerman Gerrit Hiemstra plant besdragende bomen en struiken
- Grutto's spotten in de Noardlike Fryske Wâlden
- Fietsen door de coulissen van de Noardlike Fryske Wâlden
- Dit weekend bramen plukken in boerenland
- Kinderen ontdekken schoonheid landschap Noardlike Fryske Wâlden
- Grondgebonden landbouw als oplossing voor fosfaatproblematiek
- Oprichting collectief voor particulier natuurbeheer
- De Friese WJllanden genomineerd voor verkiezing 'Mooiste Natuurgebied van Nederland'
- Douwe Hooglandprijs voor Brommels!

In 2016 is de NFW gestart met een Facebookpagina. Hierop zijn regelmatig berichten geplaatst. Daarnaast stonden er artikelen in het Ondernemersmagazine Ondernemend Noordoost Fryslân. Verder is de NFW diverse malen in vakbladen, kranten en dorpskranten en op websites verschenen.

Colofon

Uitgave van Vereniging Noardlike Fryske Wâlden, juni 2017,
Burgum, (0511) 548 596, www.noardlikefryskewalden.nl

Tekst Ingrid van Huizen (NFW)

Eindredactie Paul H. Loonstra pers- en communicatiebureau

Vormgeving Custard, Hielke Jan Ellens

Fotografie Noardlike Fryske Wâlden en Marcel van Kammen

